

LUND UNIVERSITY

Erik Palmskiölds ofrälse ättlingar – släkten Runells öden under 1600- och 1700-talen

Wienberg, Asger

Published in:
Svensk genealogisk tidskrift

2019

Document Version:
Förlagets slutgiltiga version

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):
Wienberg, A. (2019). Erik Palmskiölds ofrälse ättlingar – släkten Runells öden under 1600- och 1700-talen. *Svensk genealogisk tidskrift*, 2019(2), 73–99.

Total number of authors:
1

Creative Commons License:
Ospecificerad

General rights

Unless other specific re-use rights are stated the following general rights apply:
Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Read more about Creative commons licenses: <https://creativecommons.org/licenses/>

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

LUND UNIVERSITY

PO Box 117
221 00 Lund
+46 46-222 00 00

Erik Palmskiölds ofrälse ättlingar

– släkten Runells öden under 1600- och 1700-talen

– Asger Wienberg –

En av 1600-talets mest namnkunniga svenska arkivmän är Erik Palmskiöld (1608–1686). Ursprungligen hette han Erik Larsson, men efter sin födelseby Runsö i Överselö socken och Selebo härad i Södermanland tog han namnet Runell. Efter studier vid Uppsala universitet och en karriär i det kungliga kansliet blev han »archivarius« – det vill säga arkivföreståndare – i Riksarkivet, där han kom att tillbringa stora delar av sitt liv med ihärdigt ordnande och förtecknande av handlingar. På ålderns höst blev han tillsammans med sitt enda levande barn, sonen Elias, adlad med namnet Palmskiöld. Men ätten blev inte långlivad. Redan 1719 utslocknade den när Elias Palmskiöld avled utan några efterkommande som kunde föra namnet vidare.¹

Att ätten dog ut innebar dock inte att det saknades levande ättlingar till stamfadern Erik Palmskiöld. I sitt första äktenskap hade denne fått tolv barn som alla dog före faderns adlande och därför inte omfattades av adelskapet. Några av dessa hade i sin tur barn, och en ofrälse agnatisk gren av släkten fortlevde med namnet Runell ända till sekelskiftet 1800. Hittills har ingen samlad framställning gjorts av dessa ättlingar till Erik Palmskiöld. Det förekommer endast spridda – om ens några – uppgifter i den genealogiska litteraturen. Syftet med den här artikeln är därför att med hjälp av obeaktat källmaterial sprida ljus över den bortglömda släkten Runell.

Det material som kommit till användning är allt från de otryckta riddarhusgenealogierna och Riksarkivets samling Biographica till en biografi över Erik Palmskiöld från 1708 och ett epitafium i Södertälje. Mer grundliga efterforskningar har gjorts i bland annat kyrkoarkivalier och mantalslängder, medan källor såsom domböcker endast använts i mindre utsträckning. Ett material som inte genomsökts alls är Elias Palmskiölds omfattande handskriftssamling i Uppsala universitetsbibliotek, där det i framtiden kan finnas ytterligare uppgifter att inhämta.² Utöver genomgången av källorna har många spridda och svåråtkomliga uppgifter i genealogisk, biografisk och historisk litteratur i möjligaste mån letats fram för att bringa klarhet i släktens öden.

¹ SBL (1918–, band 28, s. 673f); Elgenstierna (1925–1936, band 5, s. 640f). Erik Palmskiöld skrev sig själv Erik Runell-Palmskiöld efter adlandet.

² Om Palmskiöldska samlingen se Cronberg (1998).

Äldre redogörelser för släkten

Sitt första äktenskap ingick Erik Larsson Runell den 15 februari 1635 i Sankt Nikolai kyrka i Stockholm med *Elisabet Mikaelsson Ernst* (1613–1658).³ I genealogen Gustaf Elgenstiernas *Den introducerade svenska adelns ättartavlor* från början av 1900-talet uppges att paret fick tolv barn tillsammans – information som hämtats från kollegan Gabriel Anreps ättartavleverk från 1800-talets andra hälft.⁴ Anrep har i sin tur kommit i kontakt med uppgiften genom de äldre otryckta riddarhusgenealogierna. Det motiverar en genomgång av dessa genealogiers framställning, som är fylligare än sina senare tryckta motsvarigheter.

Första gången ätten Palmskiöld förekommer i riddarhusgenealogierna är i en sammanställning gjord av arkivsekreteraren Elias Palmskiöld (1667–1719), yngre halvbror till Erik Palmskiölds barn i första giftet. Denne erbjuder dock ingen detaljerad information om sina halvsyskon utan skriver endast kortfattat att fadern i första äktenskapet fick sex söner och sex döttrar, varav fyra »kommo til någon ålder« och övriga dog i barndomen.⁵ Mer utförlig är assessorn i Antikvitetsarkivet Carl Ludvig von Schantz (1681–1734) i sin stamtavla över släkten, vari alla personer – inklusive dem som redan hade hunnit avlida då stamfadern adlades – anakronistiskt försetts med namnet Palmskiöld. Elva barn från Erik Larsson Runells första äktenskap räknas här upp med datum för födelse och död och i några enstaka fall ytterligare detaljer.⁶

Anledningen till varför endast elva barn nämns av von Schantz framgår om man studerar efterföljande riddarhusgenealogier. Registratören i Riksarkivet Johan Otto Åkerstein (1711–1766) radar upp samma barnaskara som von Schantz, men därutöver en dödfödd dotter. I stort sett återger Åkerstein samma grundläggande fakta om släktmedlemmarna, men på vissa punkter skiljer sig stamtavlorna åt.⁷ Justitierådet Nils Wilhelm Marks von Würtembergs (1743–1817) samlingar, som senare utgjorde grundstommen i Anreps ättartavlor och är de mest utförliga av de här nämnda, följer i huvudsak de tidigare genealogierna i sin presentation av tolv barn och sex barnbarn till Erik Palmskiöld.⁸

Den ursprungliga källan till von Schantz, Åkersteins och Marks von

3 SSA, Storkyrkoförsamlingens kyrkoarkiv EII:1, s. 47 [RA bildid: Coo56451_00032; AD bildid: v90740.b28.s47]; Wrangel (1894–1897, häfte 1, s. 56); SBL (1918–, band 28, s. 673).

4 Elgenstierna (1925–1936, band 5, s. 640); Anrep (1858–1864, band 3, s. 147).

5 RHA, Palmskiölds genealogiska samlingar vol. 3, s. 2602 [AD bildid: v910613.b3210.s2603].

6 RHA, von Schantz genealogier vol. 2, fol. 224v [AD bildid: v910620.b4500.s224b].

7 RHA, Åkersteins genealogier vol. 9, stamtavla över ätten Palmskiöld [AD bildid: v910869.b4220].

8 RHA, N. W. Marcks von Würtemberg. Konzeptgenealogier, Döda ätter vol. 5, fol. 172r [AD bildid: v910583.b1910.s172].

Würtembergs redogörelser måste vara den biografi på latin över Erik Palmskiöld som skrevs av lektorn i Strängnäs och kyrkoherden i Överselö socken Josef Thun (1661–1721). I denna bok, som gick till trycket år 1708, ingår nämligen ett avsnitt om den biograferades barn, med upplysningar som nästan helt överensstämmer med de senare riddarhusgenealogiernas. Textavsnittet i biografin kommer att vara utgångspunkten när Erik Larsson Runells barn i första äktenskapet presenteras i det följande. Thun är nämligen den tidigaste och trovärdigaste uppgiftslämnaren i det här fallet; enligt arkivarien Severin Bergh (1858–1919) »bör [Thun] ha haft tillgång till pålitliga uppgifter om Runell, bl.a. av hans son Elias».⁹

Erik Palmskiölds barn i första äktenskapet

Av de tolv syskonen var *Margareta* äldst, född den 28 mars 1636 och döpt den 1 april i Sankt Nikolai kyrka.¹⁰ Vid sin död den 1 augusti 1662 var hon sedan ett par år gift med *Erik Eriksson Enebom*, bokhållare hos Katarina Bååt på Hall i Östertälje socken, som var änka efter riksrådet Lars Eriksson Sparre af Rossvik.¹¹ Enligt en obekräftad uppgift hos Marks von Würtemberg gifte sig paret den 12 februari 1660.¹² Både denne och Åkerstein benämner maken *Ericus Benedicti Enebom*.¹³ Att detta patronymikon är fel framgår av ett epitafium i marmor över de döda makarna och deras likaledes avlidna barn som Erik Larsson Runell lät sätta upp i Sankta Ragnhilds kyrka i Södertälje år 1666. På monumentet

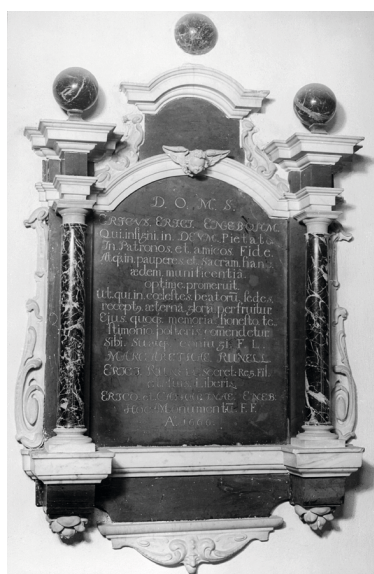

Bild 1. Epitafium uppsatt år 1666 över Erik Eriksson Enebom, Margareta Runell och deras barn i Sankta Ragnhilds kyrka i Södertälje. Foto: Iwar Anderson, Riksantikvarieämbetet, 1949.

⁹ Bergh (1916, s. 154).

¹⁰ Thun (1708, s. 72); Storkyrkoförsamlingens kyrkoarkiv ClA1:2, s. 119 [RA bildid: C0056409_00073; AD bildid: v90665.b69.s119]. Hon var född den 22 mars enligt von Schantz (von Schantz genealogier vol. 2, fol. 224v [AD bildid: v910620.b4500.s224b]), vilket förmodligen endast är en felskrivning.

¹¹ Thun (1708, s. 72); epitafium i Sankta Ragnhilds kyrka i Södertälje; Axel-Nilsson (1950, s. 369).

¹² N. W. Marcks von Würtemberg. Konzeptgenealogier, Döda ätter vol. 5, fol. 172r [AD bildid: v910583.b1910.s172].

¹³ Åkersteins genealogier vol. 9, stamtavla över ätten Palmschöld [AD bildid: v910869.b4220]; N. W. Marcks von Würtemberg. Konzeptgenealogier, Döda ätter vol. 5, fol. 172r [AD bildid: v910583.b1910.s172].

namnges de två barnen – sonen Erik och dottern Katarina – som tillsammans med föräldrarna hade fått sitt sista vilorum i samma kyrka.¹⁴ Inskriptionen på det ännu bevarade epitafiet lyder:

»D. O. M. S.
ERICVS. ERICI. ENEBOHM.
Qui. insigni. in. DEVM. Pietate.
In. Patronos. et. amicos. Fide.
Atq[ue]. in. pauperes. et. Sacram. hanc.
ædem. munificentia.
optime. promeruit.
Ut. qui. in. cœlestes. beatoru[m]. sedes.
recept[us]. æternâ. gloriâ. perfruitur.
Ejus. quoq[ue]. memoria. honesto. te-
stimonio. posteris. com[m]endetur.
Sibi. Suæq[ue]. coniugi. F. L.
MARGARETHAE. RUNELL.
ERICI. RUNELL. Secret: Reg. Fil.
et. suis. Liberis.
ERICO. et. CATHARINAE. ENEB:
Hoc. Monumentu[m]. F. F.
A°. 1666.«¹⁵

Näst äldst i syskonskaran var *Lars*, som föddes den 1 mars 1638 och döptes den 3 i samma månad i Sankt Nikolai kyrka.¹⁶ Den kunglige sekreteraren Johan Casten Böckman (1726–1780) har i sina biografiska anteckningar noterat att Lars Eriksson Runell antogs som kopist i det kungliga kansliet i mars 1653.¹⁷ Han måste dessutom vara identisk med den »Laurentius Runel« från Stockholm som skrevs in vid universitetet i Dorpat (nuvarande Tartu) i Estland den 1 mars 1655.¹⁸ Enligt Böckman var han kanslist i det kungliga kansliet i varje fall 1659–1662, och som sådan stod han åtminstone 1660–1662

¹⁴ Thun (1708, s. 72).

¹⁵ En översättning till svenska, dock behäftad med innehållsliga fel, finns i Zetterquist (2011, s. 39).

¹⁶ Thun (1708, s. 71); Storkyrkoförsamlingens kyrkoarkiv Cl1a1:2, s. 138 [RA bildid: C0056409_00083; AD bildid: v90665.b79.s139].

¹⁷ RA, Genealogica vol. 141, Runell [AD bildid: v914781.b2380].

¹⁸ Album Academicum der Universität Dorpat (Tartu) 1632–1710 (1984, s. 282).

under den tyske sekreteraren.¹⁹ Han avled ogift den 10 april 1663 – på Långholmen enligt en obestyrkt uppgift i Marks von Württembergs stamtavla.²⁰

År 1639 fick Erik Larsson Runell och Elisabet Mikaelsson Ernst en dotter som dog vid födseln.²¹ Enligt Marks von Württemberg föddes hon den 30 september, men källan till detta påstående har inte kunnat spåras.²² Av von Schantz har hon däremot helt utelämnats i stamtavlan.²³

Nästa barn föddes den 30 augusti 1640 och fick namnet *Mikael*.²⁴ Förmodligen skedde även hans dop i Sankt Nikolai kyrka, vars dopböcker har en lucka från mars 1639 till augusti 1641.²⁵ Mikael Runell inledde sin ämbetsmannabana i Kammarrevisionen, där han blev extra ordinarie kammarsskrivare den 9 maj 1662. Året därefter fick han samma befattning i Reduktionskollegium. 1664 befordrades han till ordinarie kammarsskrivare i Kammarrevisionen, och 1671 blev han revisor vid samma ämbetsverk.²⁶ I slutet av sitt liv – den 17 mars 1673 – fick han kunglig fullmakt som kontrollör vid stora sjötullen i Gävle.²⁷ Året därefter avled Mikael Runell den 30 december, varefter han begravdes i Gävle år 1675.²⁸

Åkerstein uppger oriktigt att Mikael Runell dog ogift.²⁹ I själva verket var han gift två gånger. Den första hustrun, *Lunetta Mikaelsson*, var dotter till råd- och köpmannen i Stockholm Mikael Abrahamsson och dennes andra hustru Elisabet Gubbertz.³⁰ Med henne ingick han äktenskap 1663, ett årtal som nämns i ett brev författat två decennier senare av Erik Palmskiöld.³¹

19 Genealogica vol. 141, Runell [AD bildid: v914781.b2380]. I kansliet fanns sedan 1500-talet en särskild avdelning för tyska ärenden som förestods av den »tyske sekreteraren«, se Svalenius (1991, s. 27ff).

20 Thun (1708, s. 71); N. W. Marcks von Württemberg. Konzeptgenealogier, Döda ätter vol. 5, fol. 172r [AD bildid: v910583.b1910.s172]. Marks von Württemberg anger att dödsåret var 1662.

21 Thun (1708, s. 72).

22 N. W. Marcks von Württemberg. Konzeptgenealogier, Döda ätter vol. 5, fol. 172r [AD bildid: v910583.b1910.s172].

23 von Schantz genealogier vol. 2, fol. 224v [AD bildid: v910620.b4500.s224b].

24 Thun (1708, s. 71).

25 Storkyrkoförsamlingens kyrkoarkiv ClA1:2 och ClA1:3.

26 Kleberg (1957, s. 94f).

27 RA, Riksregistraturet B:404, fol. 286v–287v [RA bildid: A0038899_00279].

28 Thun (1708, s. 71); RA, Riksarkivets ämnessamlingar. Personhistoria. Biographica vol. P 6, Palmskiöld, brev från Erik Runell-Palmskiöld till Magnus Johan Dryander daterat den 4 november 1684 [RA bildid: A0070040_00041], vol. R 34, Runell, odaterat brev (1675) från Elisabet Hansdotter till Kungl. Maj:t [RA bildid: A0070108_00339].

29 Åkersteins genealogier vol. 9, stamtavla över ätten Palmskiöld [AD bildid: v910869.b4220].

30 Om dessa personer, se Stockholms rådhus och råd (1915–1918, del 2, s. 170f).

31 Riksarkivets ämnessamlingar. Personhistoria. Biographica vol. P 6, Palmskiöld, brev från Erik Runell-Palmskiöld till Magnus Johan Dryander daterat den 4 november 1684 [RA bildid: A0070040_00044].

Lunetta var född i Stockholm 1636 och döpt i Sankt Nikolai kyrka den 28 september samma år.³² Redan 1667 avled hon, och begravningen ägde rum i Sankt Nikolai kyrka den 20 mars detta år.³³ Efter hennes bortgång upprättades ett inventarium över änkemannens egendom inför delningen av densamma mellan honom och de två barnen. Av dokumentet framgår att familjen bodde i ett stenhus beläget i en gränd vid »Smidiegatun«, det vill säga den del av Västerlånggatan i Gamla stan som är belägen norr om Storkyrkobrinken.³⁴ På sin dödsbädd hade Lunetta i närvaro av sin syster Judit Mikaelsdotter begärt att en del av hennes kläder skulle skänkas till hennes haltande piga Karin. När arvet skiftades hade den dödas broder, bokhållaren Gustav Mikaelsson Rummer, blivit utsedd till barnens förmyndare, och änkemannens styvmoder Magdalena Gavelia skulle »födha det Ena Barnet« och fick därför några föremål ur kvarlåtenskapen.³⁵

Snart efter sin första hustrus död ingick Mikael Runell ett andra äktenskap med *Elisabet Hansdotter*. Som änka sände hon 1675 en skrivelse till Kungl. Maj:t, vari hon klagade över sin fattigdom och bad om ett nådeår då hon fortsatt skulle kunna ta del av den avlidne makens lön.³⁶ Den 14 april samma år klagade Elisabet inför Gävle rådhusrätt över att doktorinnan Kerstin Nilsdotter, som hade hyrt ut en gård till henne och hennes avlidne man i Gävle, inte hade sett till att utföra de utlovade reparationerna och byggnadsarbetena.³⁷ Senare på året försattes Mikael Runells sterbhus i konkurs. Själv begärde änkan Elisabet Hansdotter att kvarlåtenskapen skulle fördelas proportionellt mellan kreditorerna.³⁸ Enligt Marks von Würtemberg, vars källa är okänd, levde hon som änka 1676, men tidpunkten för hennes bortgång är obekant.³⁹

Mikael Runell hade inga yngre syskon som uppnådde vuxen ålder. System *Maria* föddes den 29 september 1642 och döptes den 1 oktober i Sankt Nikolai kyrka.⁴⁰ Hon avled dock redan den 7 januari 1645, varefter hon gravsattes

32 Storkyrkoförsamlingens kyrkoarkiv ClA1:2, s. 123 [RA bildid: C0056409_00075; AD bildid: v90665.b71.s123].

33 Storkyrkoförsamlingens kyrkoarkiv LIa1:32, s. 10/14 [RA bildid: C0056649_00013].

34 SSA, Justitiekollegium F1A:8, s. 573 [RA bildid: C0107489_00287; AD bildid: v222292.b2900.s573]; Stahre, Fogelström, Ferenius & Lundqvist (2005, s. 83).

35 Justitiekollegium F1A:8, s. 573 [RA bildid: C0107489_00287; AD bildid: v222292.b2900.s573].

36 Riksarkivets ämnessamlingar. Personhistoria. Biographica vol. R 34, Runell, odaterat brev (1675) från Elisabet Hansdotter till Kungl. Maj:t [RA bildid: A0070108_00339].

37 RA, Svea Hovrätt. Advokatfiskalens arkiv EXIe:3154, fol. 362r [AD bildid: v421287.b3680.s362].

38 Svea Hovrätt. Advokatfiskalens arkiv EXIe:3154, fol. 388v, 450r [AD bildid: v421287.b3950.s389].

39 N. W. Marcks von Würtemberg. Konzeptgenealogier, Döda ätter vol. 5, fol. 172r [AD bildid: v910583.b1910.s172].

40 Thun (1708, s. 72); Storkyrkoförsamlingens kyrkoarkiv ClA1:3, fol. 24v/s. 48 [RA bildid:

den 10 januari i faderns lägerstad i Sankt Nikolai kyrka.⁴¹ De två följande barnen dog mycket unga. Sonen *Henrik* föddes den 18 februari 1644 och döptes den 24 februari i Sankt Nikolai kyrka.⁴² Knappt två månader senare avled han den 15 april, och den 17 april begravdes han på faderns gravställe i Sankt Nikolai kyrka.⁴³ Året därpå föddes dottern *Magdalena* den 18 september.⁴⁴ Hon avled den 23 september – och begravdes den 26 september i Sankt Nikolai kyrka – men har inte återfunnits i församlingens dopbok.⁴⁵ Sonen *Johan* föddes den 30 januari 1647 och döptes den 3 februari i Sankt Nikolai kyrka.⁴⁶ Efter att han avlidit den 7 januari 1650 begravdes han på faderns gravplats i kyrkan den 13 januari.⁴⁷

Nästa barn var *Anna*, som levde något längre. Hon föddes den 28 december 1648 och döptes den 1 januari 1649 i Sankt Nikolai kyrka.⁴⁸ Vid 13 års ålder dog hon – den 12 juni 1662.⁴⁹ Visserligen har Åkerstein i stället antecknat dödsåret 1652, men detta är med all säkerhet endast en felskrivning.⁵⁰ Enligt syskonens yngre halvbror Elias Palmskiöld uppnådde nämligen fyra av dem »någon ålder«, vilket måste syfta på Margareta, Lars, Mikael och Anna.⁵¹ Dessutom nämner Thun i sin text att dottern Anna inte dog som barn utan först under ungdomsåren.⁵²

Efter Anna föddes *Erik* den 2 juli 1650, men någon anteckning om hans dop har inte påträffats.⁵³ Han avled den 2 oktober samma år och begravdes i faderns grav i Sankt Nikolai kyrka den 5 oktober.⁵⁴ *Elisabet* föddes den 3

C0056410_00033; AD bildid: v90666.b29.s49].

41 Thun (1708, s. 72); Storkyrkoförsamlingens kyrkoarkiv L1a1:12, fol. 1r/s. 3 [RA bildid: C0056629_00009].

42 Thun (1708, s. 71); Storkyrkoförsamlingens kyrkoarkiv C1a1:3, fol. 31v/s. 62 [RA bildid: C0056410_00040; AD bildid: v90666.b36.s63].

43 Thun (1708, s. 71); Storkyrkoförsamlingens kyrkoarkiv L1a1:11, s. 40 [RA bildid: C0056628_00021].

44 Thun (1708, s. 72).

45 Thun (1708, s. 72); Storkyrkoförsamlingens kyrkoarkiv L1a1:12, fol. 2r/s. 5 [RA bildid: C0056629_00010].

46 Thun (1708, s. 71); Storkyrkoförsamlingens kyrkoarkiv C1a1:3, fol. 41r/s. 81 [RA bildid: C0056410_00049; AD bildid: v90666.b45.s81].

47 Thun (1708, s. 71); Storkyrkoförsamlingens kyrkoarkiv L1a1:16, s. 1/2 [RA bildid: C0056633_00008]. Enligt Marks von Würtemberg dog han den 8 januari (N. W. Marcks von Würtemberg, *Konceptgenealogier, Döda ätter* vol. 5, fol. 172r [AD bildid: v910583.b1910.s172]).

48 Thun (1708, s. 72); Storkyrkoförsamlingens kyrkoarkiv C1a1:3, fol. 48r/s. 95 [RA bildid: C0056410_00055; AD bildid: v90666.b52.s95].

49 Thun (1708, s. 72).

50 Åkersteins genealogier vol. 9, stamtavla över ätten Palmschöld [AD bildid: v910869.b4220].

51 Palmschölds genealogiska samlingar vol. 3, s. 2602 [AD bildid: v910613.b3210.s2603].

52 Thun (1708, s. 72).

53 Thun (1708, s. 71).

54 Thun (1708, s. 71); Storkyrkoförsamlingens kyrkoarkiv L1a1:16, s. 3/4 [RA bildid: C0056633_00009].

april 1653, varefter hon döptes i Sankt Nikolai kyrka den 7 i samma månad.⁵⁵ Ett halvår gammal dog hon mellan den 2 och 3 oktober.⁵⁶ Begravningen kom att äga rum i Sankt Nikolai kyrka den 27 december 1653.⁵⁷ Det tolfte och sista barnet var *Samuel*, född den 27 mars 1658.⁵⁸ Notis om hans dop saknas, vilket kan bero på luckan i Sankt Nikolai församlings dopböcker från juli 1657 till samma månad 1658.⁵⁹ Han dog redan den 30 mars och begravdes den 23 maj tillsammans med modern – avliden den 6 i denna månad – på Erik Larsson Runells gravplats i Sankt Nikolai kyrka.⁶⁰

Tullkontrollören Mikael Runells barn

Släkten Runell fortlevde tack vare Erik Palmskiölds son Mikael. Denne hade åtminstone tre barn i sitt första äktenskap och två i sitt andra. Äldst var *Erik*, som föddes 1664 och döptes den 15 augusti samma år i Sankt Nikolai kyrka.⁶¹ Han blev – förmodligen från faderns död 1674 – uppfostrad i farfaderns hus, där han fick lära sig läsa, skriva och räkna. När han var tillräckligt gammal satte farfadern honom i köpmanslära hos sin svåger, handelsmannen Elias Gavelius i Kristinestad i Finland. Efter ungefär tre år togs han dock därifrån av farfaderns andra hustru Magdalena Gavelia och morbrodern Gustav Mikaelsson Rummer. Dessa satte – mot farfaderns vilja – Erik i urmakarlära.⁶²

I början av 1680-talet var Erik Runell verksam inom urmakarhantverket i Malmö. Det framgår av ett golvur signerat »Runell, Malmö 1682«. ⁶³ Troligen rör det sig om hans gesällstycke, vilket skulle innebära att han gått i lära i just Malmö. Mycket riktigt verkar han ha gett sig ut på gesällvandring strax efteråt. Han trädde i tjänst hos stadsurmakaren i Reval (nuvarande Tallinn) i Estland. Redan den 8 februari 1683 befann han sig i staden, då magistraten

55 Thun (1708, s. 73); Storkyrkoförsamlingens kyrkoarkiv Cl1:3, fol. 90v/s. 180 [RA bildid: C0056410_00099; AD bildid: v90666.b95.s181].

56 Thun (1708, s. 73). Åkerstein och Marks von Würtemberg anger den 2 oktober som datum för hennes död (Åkersteins genealogier vol. 9, stamtavla över ätten Palmschöld [AD bildid: v910869.b4220]; N. W. Marcks von Würtemberg. Konzeptgenealogier, Döda ätter vol. 5, fol. 172r [AD bildid: v910583.b1910.s172]).

57 Storkyrkoförsamlingens kyrkoarkiv L1a1:19, s. 6 [RA bildid: C0056636_00010].

58 Thun (1708, s. 71).

59 Storkyrkoförsamlingens kyrkoarkiv Cl1:3.

60 Thun (1708, s. 71); Storkyrkoförsamlingens kyrkoarkiv L1a1:24, s. 6 [RA bildid: C0056641_00008].

61 Storkyrkoförsamlingens kyrkoarkiv Cl1:2, s. 176 [RA bildid: C0056409_00102; AD bildid: v90665.b98.s177].

62 Riksarkivets ämnessamlingar. Personhistoria. Biographica vol. P 6, Palmsköld, brev från Erik Runell-Palmskiöld till Magnus Johan Dryander daterat den 4 november 1684 [RA bildid: A007040_00040], vol. R 34, Runell, brev från Erik Runell-Palmskiöld till Magnus Johan Dryander daterat den 3 mars 1684 [RA bildid: A0070108_00337].

63 Pipping, Sidenbladh & Elfström (1995, s. 436).

i Stockholm utfärdade ett bördsbrev för honom.⁶⁴ Senare tjänstgjorde Erik Runell under sju års tid – från omkring 1688 till 1695 – som hovurmakare hos furstbiskopen av Lübeck August Friedrich.⁶⁵

Förutom golvuret från 1682 är det känt att Erik Runell i början av 1700-talet förfärdigade ett nytt tornur till Lunds domkyrka. År 1907 återfanns detta urverk – i isärtaget och något modifierat skick – på vinden till en medeltida tegelbyggnad bredvid domkyrkan, det så kallade Liberiet. Samtidigt skulle kyrkans astronomiska ur restaureras. Runells verk iständsattes därför och fick bli det upprustade urets drivande urverk, vilket det varit sedan dess.⁶⁶

I slutet av sitt liv var Erik Runell åter bosatt i Malmö, där han bland annat skötte tornuret i Sankt Petri kyrka. Här hade han också sin verkstad under arbetet med tornuret i Lund.⁶⁷ 1708 bodde han på gård nr 339 i Malmö, belägen på nordsidan av Stortorget i stadens fjärde rote.⁶⁸ Året därefter bodde han inhyses på gård nr 319, som låg ett stenkast därifrån vid norra sidan av Adelgatan i samma rote.⁶⁹ Det var också det året, 1709, han avled i Sankt Petri församling, varefter begravningen ägde rum »i Stilhet om afftonen« den 7 maj på stora kyrkogården. På grund av den avlidnes fattigdom hade det inte betalats för någon själaringning.⁷⁰

Det är okänt om Erik Runell någonsin gifte sig. I slutet av sitt liv var han ensamstående och i 1708 års mantalslängd kallas han ogift – inte änkling. Detta talar emot uppgiften i Marks von Würtembergs genealogi som gör gällande att han var gift med en kvinna från Holstein.⁷¹ Om uppgiften trots allt stämmer kan äktenskapet ha ingåtts i samband med Erik Runells tid som hovurmakare hos furstbiskopen av Lübeck. Hur som helst dog han barnlös, vilket framgår av bouppteckningen från den 11 maj 1709.⁷²

Två yngre bröder till Erik Runell föddes som tvillingar 1666: *Mikael* och

64 Riksarkivets ämnessamlingar. Personhistoria. Biographica vol. R 34, Runell, bördsbrev för Erik Mikaelsson Runell daterat den 8 februari 1683 [RA bildid: A0070108_00336].

65 Riksarkivets ämnessamlingar. Personhistoria. Biographica vol. R 34, Runell, skrift under tecknad Jochim Ernst von Blücher den 21 april 1695 [RA bildid: A0070108_00342].

66 Wählin (1923, s. 44f, 57f, 131–135); Mogensen (red.) (2008, s. 60).

67 Mogensen (red.) (2008, s. 60).

68 RA, Mantalslängder 1642–1820, Malmöhus län vol. 36, fol. 4559r [RA bildid: A0005485_00010; AD bildid: v842471a.b100.s4559]; KrA, Sverige, stads- och fästningsplaner, Malmö 390, karta över staden Malmö år 1713 av Johan Hesselgren.

69 Mantalslängder 1642–1820, Malmöhus län vol. 37, fol. 9715r [RA bildid: A0005486_00732; AD bildid: v842472a.b7330.s9715]; Sverige, stads- och fästningsplaner, Malmö 390, karta över staden Malmö år 1713 av Johan Hesselgren.

70 MSA, Malmö S:t Petri kyrkoarkiv FI:1, s. 91 [RA bildid: A0005446_00056/C0068056_00059; AD bildid: v104092a.b520.s91].

71 N. W. Marcks von Würtemberg. Konzeptgenealogier, Döda ätter vol. 5, fol. 172r [AD bildid: v910583.b1910.s172].

72 MSA, Rådhusrätten i Malmö 1 F2A:34, s. 1171 [RA bildid: C0110328_00634; AD bildid: v159499.b5960.s1171].

Johan. De döptes den 26 december nämnda år i Sankt Nikolai kyrka.⁷³ Johan måste ha avlidit ganska snart, eftersom endast söner Erik och Mikael nämns vid arvskiftet efter modern den 18 december 1667.⁷⁴ Brodern Mikael Runell överlevde däremot barnaåren. Precis som Erik uppfostrades han hos farfadern, troligen från det att fadern hade avlidit. I början av 1680-talet sattes han av farfadern i tjänst hos häradshövdingen i Nöteborgs län i Ingermanland Filip Magnus Rosenlindt, hos vilken han bland annat fick övning i att skriva.⁷⁵

Mikael Runells öden under det närmaste dryga decenniet är obekanta. År 1695 fick han dock tjänsten som häradsskrivare i Laholms fögderi. Den förre häradsskrivaren hade misskött sig och blivit avstängd, varför Mikael Runell, som tidigare varit lantränteriskrivare, fick överta sysslan enligt Kammarkollegiets fullmakt.⁷⁶ Vid den här tidpunkten blev han bofast i staden Laholm. 1707 skänkte han till stadens kyrka en ljuskrona i mässing med sex armar, som värderades till 10 daler silvermynt.⁷⁷ Några år senare vistades han tillfälligt i Halmstad och om detta berättar ett brev skrivet av hans hustrus systerson Anders Krook. Denne hade efter sin faders död trätt i tjänst hos häradsskrivaren Mikael Runell i Laholm. Av brevet framgår att både häradsskrivaren och befallningsmannen i staden i december 1709 kallades till fästningen i Halmstad av landshövdingen. Anledningen var att de behövdes där sedan en dansk armé hade ryckt in i Skåne i november.⁷⁸ Detta förklarar varför Mikael Runell och befallningsmannen Frans Fack i 1711 års mantalslängd är skrivna i Halmstad.⁷⁹ Några år senare, den 11 april 1716, dog Mikael Runell i Laholm.⁸⁰

Under sitt liv använde Mikael Runell åtminstone tre olika sigill.⁸¹ Ett är känt i varje fall 1697–1711 och uppvisar ett monogram av bokstäverna »M«

73 Storkyrkoförsamlingens kyrkoarkiv Cl1:2, s. 221 [RA bildid: C0056409_00126; AD bildid: v90665.b121.s221].

74 Justitiekollegium F1A:8, s. 573 [RA bildid: C0107489_00287; AD bildid: v222292.b2900.s573].

75 Riksarkivets ämnessamlingar. Personhistoria. Biographica vol. P 6, Palmsköld, brev från Erik Runell-Palmsköld till Magnus Johan Dryander daterat den 4 november 1684 [RA bildid: A0070040_00044].

76 LLA, Hallands läns landskontors arkiv t o m ca 1905 DIH:5, 1695 nr 53, 58.

77 LLA, Laholms stadsförsamlings kyrkoarkiv L1a:2, fol. 118r [RA bildid: C0011018_00125; AD bildid: v811513.b1200.s118].

78 Sjöström (1897, s. 201).

79 Hallands läns landskontors arkiv t o m ca 1905 EI:93, s. 2895, 2900 [AD bildid: v98677a.b14170.s2895].

80 Laholms stadsförsamlings kyrkoarkiv CI:1, s. 179 [RA bildid: C0010994_00104; AD bildid: v92882a.b940.s179].

81 Följande volymer har gått igenom under sökandet efter hans sigill: Hallands läns landskontors arkiv t o m ca 1905 DIIfa:1–3; LLA, Laholms stadsarkiv: Rådhusrättens och Magistratens arkiv Fl1a:1–2, Fl1a:2.

och »R« utan omgivande dekorationer.⁸² Ett annat sigill använde han åtminstone 1702–1708. Det visar initialerna »M R« på var sin sida om ett träd på en kulle, alltsammans innefattat i en sköld med sluten hjälm och broskornamentik på sidorna.⁸³ Trädet är sannolikt detsamma som återfinns i det nedre fältet i ätten Palmskiölds adliga vapen.⁸⁴ Ytterligare ett sigill, känt år 1706, har i skölden ett träd på en kulle. Dessutom syns en sluten hjälm, ett hjälmtäcke och en hjälmprydnad – den sistnämnda omgiven av initialerna »M R«.⁸⁵

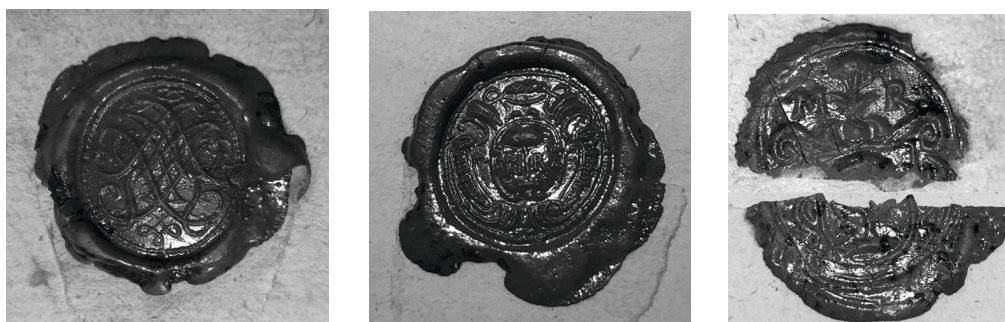

Bild 2–4. Mikael Runells tre olika sigill i brev daterade den 19 mars 1706, den 28 oktober 1702 och den 24 maj 1706. Breven finns i LLA, Hallands läns landskontors arkiv t o m ca 1905 DIIfa:1, 1702 nr 51, 1706 nr 15, 36. Foto: Asger Wienberg, 2019.

I samband med att han bosatte sig i Laholm som nytillträdd häradsskrivare ingick Mikael Runell äktenskap med *Inger Pernilla Hansdotter Holm*. Den 26 augusti 1696 var de gifta.⁸⁶ Brudens föräldrar var den tidigare kyrkoherden i Laholm Hans Vitsson och dennes hustru Kirstin Kristensdotter.⁸⁷ Inger Pernilla kom att överleva sin make och i 1717 års mantalslängd står att hon »siötes af Sonen«.⁸⁸ I mars 1733 avled hon i Laholm.⁸⁹ Av dokumentet

82 Första belägget i ett dokument daterat den 7 februari 1697 (Laholms stadsarkiv: Rådhusrättens och Magistratens arkiv FIIa:2, s. 202 [RA bildid: C0109124_00174; AD bildid: v96777.b105.s203]) och sista belägget i ett brev daterat den 26 juli 1711 (Hallands läns landskontors arkiv t o m ca 1905 DIIfa:3, 1711 nr 25).

83 Första belägget i ett brev daterat den 15 februari 1702 (Hallands läns landskontors arkiv t o m ca 1905 DIIfa:1, 1702 nr 7) och sista belägget i ett brev daterat den 20 november 1708 (Hallands läns landskontors arkiv t o m ca 1905 DIIfa:2, 1708 nr 67).

84 Elgenstierna (1925–1936, band 5, s. 640).

85 Brev daterat den 24 maj 1706 (Hallands läns landskontors arkiv t o m ca 1905 DIIfa:1, 1706 nr 36).

86 Laholms stadsarkiv: Rådhusrättens och Magistratens arkiv AIa:3, fol. 22v [AD bildid: v240039a.b250.s23].

87 Om dessa personer se Axel Ejwertz (1961–1976, del 1, s. 130–139).

88 Hallands läns landskontors arkiv t o m ca 1905 EL:116, s. 545 [AD bildid: v98684a.b2810.s545].

89 Laholms stadsförsamlings kyrkoarkiv CI:2, s. 113 [RA bildid: C0010995_00071; AD

som skrevs då arvskiftet hölls den 13 mars framgår att den avlidna ägde en tredjedel av »Strängegården« i Laholm, en gård som sonen Jean Erik sedan blev ensam ägare till.⁹⁰ Den måste därför vara identisk med gård nr 57 – belägen vid nuvarande Kyrkogatan – där Jean Erik Runell bodde enligt mantalslängden.⁹¹ Ursprungligen hade Strängegården tillfallit Mikael Runell och hans hustru i arv efter svärmodern Kirstin Kristensdotter.⁹²

Mikaels far, tullkontrollören Mikael Runell, hade i sitt andra äktenskap med Elisabet Hansdotter två döttrar. I bouppteckningen efter deras halvbror urmakaren Erik Runell, daterad den 11 maj 1709, nämns de i förbigående. Den yngre brodern Mikael Runell hade vid förrättningen uppgivit att den avlidne hade två halvsyskon, vilka vistades i Västergötland.⁹³ Att de hette *Elisabet* och *Magdalena* meddelas av Marks von Würtemberg, som i övrigt inte lämnar några uppgifter om dem.⁹⁴

Elisabet föddes 1669 och döptes i Sankt Jakobs kyrka i Stockholm den 3 mars detta år, men hennes senare öden är obekanta.⁹⁵ Med tanke på uppgiften att de två halvsyskonen bodde i Västergötland går det sannolikt att identifiera den andra systern med den Magdalena Runell som den 17 februari 1697 gifte sig i Yllestads socken i Vartofta härad i detta landskap med kyrkoherden därstädes *Johan Bornander*.⁹⁶ Denne var född den 11 oktober 1646; föräldrarna var sedermera kyrkoherden i Saleby socken i Skånings härad i Västergötland *Sven Bornander* och *Elisabet Hansdotter*.⁹⁷ I morgongåva gav Johan Bornander sin hustru 100 daler silvermynt.⁹⁸ Han hade varit gift en gång tidigare, men blivit änkeman, och avled den 9 april 1719.⁹⁹ Änkan Magdalena Runell flyttade efter makens död till Korsgården i Yllestads by,

bildid: v92884.b60.s113].

90 Laholms stadsarkiv: Rådhusrättens och Magistratens arkiv FIIa:3, s. 50, 67 [RA bildid: Co109125_00033; AD bildid: v156768.b290.s51].

91 Hallands läns landskontors arkiv t o m ca 1905 EI:169, s. 4884 [AD bildid: v98693a.b5540.s4884]; LM Halland, Laholms stad 13-LAS-2, karta över staden Laholm år 1799 av Anton Andersson Brandberg.

92 Laholms stadsarkiv: Rådhusrättens och Magistratens arkiv AIa:3, fol. 22v [AD bildid: v240039a.b250.s23].

93 Rådhusrätten i Malmö 1 F2A:34, s. 1171 [RA bildid: Co110328_00634; AD bildid: v159499.b5960.s1171].

94 N. W. Marcks von Würtemberg. Konzeptgenealogier, Döda ätter vol. 5, fol. 172r [AD bildid: v910583.b1910.s172].

95 SSA, Jakob och Johannes kyrkoarkiv CIa:3, s. 73 [RA bildid: Co054689_00066; AD bildid: v86356.b57].

96 GLA, Yllestads kyrkoarkiv CI:1, s. 104 [RA bildid: Co053550_00058; AD bildid: v56703.b52.s105].

97 Warholm (1871–1874, del 1, s. 135f).

98 Yllestads kyrkoarkiv CI:1, s. 104 [RA bildid: Co053550_00058; AD bildid: v56703.b52.s105].

99 Warholm (1871–1874, del 2, s. 447).

där hon dog av ålderdom – 83 år gammal – den 18 maj 1754, varefter hon begravdes den 13 juni. Hon bör alltså ha varit född omkring 1671.¹⁰⁰

Häradsskrivaren Mikael Runells barn

Tre barn föddes i äktenskapet mellan häradsskrivaren Mikael Runell och Inger Pernilla Hansdotter Holm. Äldst var sonen *Jean Erik*, som föddes innan den första födelseboken från Laholm tar sin början. Vid sin död 1771 uppgavs han i ministerialboken vara 76 år gammal, vilket skulle innebära att han föddes 1695.¹⁰¹ Enligt en annan uppgift, som meddelades i *Inrikes tidningar* i samband med dödsfallet, var han född den 22 maj 1697.¹⁰² Just från maj månad 1697 stammar också de tidigaste notiserna om barnafödslar i Laholms kyrkobok, men där saknas han.¹⁰³

Strax efter sin faders död den 11 april 1716 blev även Jean Erik utsedd till häradsskrivare i Laholms fögderi enligt fullmakt från Kammarkollegiet. Tack vare en önskan som fadern hade meddelat på sin dödsdag efterträddes han av sonen, som länge hade hjälpt honom i sysslan och fått god övning.¹⁰⁴ Efter många år som häradsskrivare blev Jean Erik Runell enligt Kammarkollegiets fullmakt av den 12 april 1753 befordrad till kronobefallningsman i samma fögderi, en befattning han innehade till den 9 augusti 1764, då han erhöll avsked på grund av ålderdomssvaghet.¹⁰⁵

Den tidigaste mantalslängden för Laholm som omtalar på vilka gårdar stadens invånare var bosatta är från 1727. Enligt denna bodde häradsskrivaren Runell på gård nr 57, identisk med den så kallade Strångegården, som han blev ensam ägare till vid arvskiftet efter modern år 1733.¹⁰⁶ Omkring 1759 flyttade Jean Erik, numera änklings, till gård nr 15 vid torget i Laholm, som hade stått öde sedan en brand år 1750 men nyligen blivit bebyggd igen.¹⁰⁷

100 GLA, Skaraborgs läns landskontor < 1900 EIIA:27, s. 290 [AD bildid: v190784.b155.s291]; Yllestads kyrkoarkiv CI:2, handpag. s. 236/maskinpag. s. 222 [RA bildid: C0053551_00120; AD bildid: v56704.b115.s223]; GLA, Slättängs häradsrätts arkiv FII:1, s. 691 [RA bildid: C0107215_00378; AD bildid: v144071.b365.s691].

101 Laholms stadsförsamlings kyrkoarkiv CI:3, s. 350 [RA bildid: C0010996_00191; AD bildid: v92885.b181.s351].

102 Inrikes tidningar (1760–1820, 11 mars 1771 [nr 20], förteckning över döda i landsorterna).

103 Laholms stadsförsamlings kyrkoarkiv CI:1, s. 1 [RA bildid: C0010994_00009; AD bildid: v92882a.b50.s1].

104 Hallands läns landskontors arkiv t o m ca 1905 DIIf:9, 1716 nr 9.

105 Hallands läns landskontors arkiv t o m ca 1905 DIIf:14, 1753 nr 4; LLA, Hallands läns landskanslis arkiv t o m ca 1900 DIId:2, 1764 nr 11; Inrikes tidningar (1760–1820, 11 mars 1771 [nr 20], förteckning över döda i landsorterna).

106 Hallands läns landskontors arkiv t o m ca 1905 EIII:9, s. 2096 [AD bildid: v98536a.b680.s2097]; Laholms stadsarkiv: Rådhusrättens och Magistratens arkiv FIIa:3, s. 50, 67 [RA bildid: C0109125_00033; AD bildid: v156768.b290.s51].

107 Hallands läns landskontors arkiv t o m ca 1905 EIII:27, s. 618 [AD bildid: v98554a.b3150.s619], EIII:30, s. 206 [AD bildid: v98557a.b1090.s207], EIII:31, s. 625 [AD bildid: v98558a.

Det var dessutom en gård som tidigare bebotts av hans svärfar.¹⁰⁸ Av bouppteckningen efter Jean Erik Runells hustru den 17 maj 1753 framgår att makarna redan då ägde gård nr 57 och fem sjättedelar av den avbrända gården nr 15.¹⁰⁹ Senare såldes emellertid nr 57; endast den andra gården finns upptagen i bouppteckningen efter Jean Eriks död.¹¹⁰ Han bodde kvar på nr 15 livet ut och de sista åren, när han hade avstått gården till dottern Maria, kallas han »fattig« i mantalslängderna.¹¹¹ Hans bortgång, orsakad av »åldersdomskrämpor«, inträffade den 10 februari 1771 och begravningen ägde rum den 19 i samma månad.¹¹²

TVå olika sigill tillhöriga Jean Erik Runell har återfunnits.¹¹³ Det ena är känt åtminstone 1716–1717 och visar ett träd på en kulle i en sköld, som är delad av en sträng och omgiven av en öppen hjälm, ett hjälmtäcke och en hjälmprydnad. I höjd med hjälmprydnaden syns initialerna »I E R«.¹¹⁴ Det andra, som han använde i varje fall 1730–1762, liknar det förra och har också ett träd stående på en kulle i skölden. Utanför denna ses en öppen hjälm, ett hjälmtäcke och en hjälmprydnad. Även på detta sigill står initialerna »I E R« i höjd med hjälmprydnaden.¹¹⁵

Jean Erik Runells hustru *Metta Winberg* var född i Laholm den 27 april 1698 och döpt den 29 i samma månad. Föräldrarna var rådmannen och guldsmiden i staden Kort Winberg och dennes hustru Maren Kristensdotter.¹¹⁶

b3200.s626]; Laholms stadsarkiv: Rådhusrättens och Magistratens arkiv FIIa:4, s. 300 [RA bildid: Co109126_00170; AD bildid: v156769.b1690.s301]; Laholms stad 13-LAS-2, karta över staden Laholm år 1799 av Anton Andersson Brandberg.

108 Hallands läns landskontors arkiv t o m ca 1905 EI:178, s. 5953 [AD bildid: v98696a.b10010.s5953].

109 Laholms stadsarkiv: Rådhusrättens och Magistratens arkiv FIIa:4, s. 299f [RA bildid: Co109126_00169; AD bildid: v156769.b1680.s299].

110 Laholms stadsarkiv: Rådhusrättens och Magistratens arkiv FIIa:6, s. 160 [RA bildid: Co109128_00118; AD bildid: v156771.b870.s161].

111 Hallands läns landskontors arkiv t o m ca 1905 EIII:39, s. 1004 [AD bildid: v98566b.b5120.s1005], EIII:40, s. 1016 [AD bildid: v98567b.b5160.s1017], EIII:41, s. 1052 [AD bildid: v98568a.b5320.s1053], EIII:42, s. 600 [AD bildid: v98569a.b3040.s601].

112 Laholms stadsförsamlings kyrkoarkiv CI:3, s. 350 [RA bildid: Co010996_00191; AD bildid: v92885.b181.s351].

113 Följande volymer har gått igenom under sökandet efter hans sigill: Hallands läns landskontors arkiv t o m ca 1905 DIIIa:3–7; Laholms stadsarkiv: Rådhusrättens och Magistratens arkiv Fla:2–3, FIIa:2–3.

114 Belagt i en attest daterad den 26 juni 1716 (Laholms stadsarkiv: Rådhusrättens och Magistratens arkiv Fla:2, handlingar för år 1716 [AD bildid: v830553.b1340]) och i en annan daterad den 20 maj 1717 (Laholms stadsarkiv: Rådhusrättens och Magistratens arkiv Fla:2, handlingar för år 1717 [AD bildid: v830553.b1500]).

115 Första belägget i ett brev daterat den 6 april 1730 (Hallands läns landskontors arkiv t o m ca 1905 DIIIa:3, 1730 nr 6) och sista belägget i ett brev daterat den 20 augusti 1762 (Hallands läns landskontors arkiv t o m ca 1905 DIIIa:7, 1762 nr 15).

116 Laholms stadsförsamlings kyrkoarkiv CI:1, s. 12 [RA bildid: Co010994_00015; AD bildid: v92882a.b110.s13].

Bild 5–6. Jean Erik Runells två olika sigill i en attest daterad den 20 maj 1717 och ett brev daterat den 23 mars 1734. Attesten finns i LLA, Laholms stadsarkiv: Rådhusrättens och Magistratens arkiv Fla:2, handlingar för år 1717 [AD bildid: v830553.b1500]. Brevet finns i LLA, Hallands läns landskontors arkiv t o m ca 1905 DIIfa:3, 1734 nr 3. Foto: ArkivDigital; Asger Wienberg, 2019.

När paret vigdes är emellertid osäkert; ingen notis om äktenskapet finns i Laholms ministerialböcker. De var dock gifta när 1720 års mantalslängd upprättades den 25 februari detta år.¹¹⁷ Vid drygt 50 års ålder dog Metta av »lungsiukan« den 31 januari 1753 och den 10 februari begravdes hon.¹¹⁸

Lunetta Kristina hette den äldsta av Jean Eriks systrar. Hon föddes i Laholm den 6 februari 1700 och döptes den 9 februari.¹¹⁹ Trots att hon uppnådde relativt hög ålder kom hon aldrig att gifta sig. Vid arvskiftet efter modern 1733 beslutades att hon skulle få »nödig huuswarelse för sig sielf uthan någon wedergjällning hoos dess Broder h[er]r Häradsskrifwaren Runell«, det vill säga på gård nr 57. Samtidigt sade Didrik Winberg, som fram till nu hade varit förmyndare för den omyndiga Lunetta Kristina, upp sig från detta åliggande, och i stället förordnades svågern Erik Brandt till förmyndare.¹²⁰ Vid tiden för sin bortgång bodde Lunetta Kristina Runell, liksom Erik Brandt, hos handskmakaren Jonas Winstedt på gård nr 71, som

¹¹⁷ Hallands läns landskontors arkiv t o m ca 1905 EIIf:2, 1720 års mantalslängd, s. 2765 [AD bildid: v98528a.b1820.s2765].

¹¹⁸ Laholms stadsförsamlings kyrkoarkiv CI:3, s. 288 [RA bildid: Coo10996_00159; AD bildid: v92885.b150.s289].

¹¹⁹ Laholms stadsförsamlings kyrkoarkiv CI:1, s. 30 [RA bildid: Coo10994_00025; AD bildid: v92882a.b200.s31].

¹²⁰ Laholms stadsarkiv: Rådhusrättens och Magistratens arkiv FIIf:3, s. 67f [RA bildid: Co109125_00041; AD bildid: v156768.b370.s67].

låg vid torget.¹²¹ Hon avled den 25 januari 1766, enligt dödboken av värk, och blev begravd den 30 januari.¹²²

Yngst i syskonskaran var dottern *Magdalena*, som föddes den 1 januari 1703 i Laholm.¹²³ Till skillnad från systern gifte hon sig; den 3 juli 1726 ingick hon äktenskap med handskmakaren *Erik Brandt*.¹²⁴ Han var född i Laholm den 17 november 1701 som son till handskmakaren Kristian Eriksson Brandt och Cecilia Nilsdotter.¹²⁵ Paret bodde på gård nr 71 i samma stad, som tidigare hade innehafts av Eriks far.¹²⁶ Magdalena Runell avled av »hetzig feber« den 25 september 1758 i Laholm och begravdes den 1 oktober.¹²⁷ Strax före sin död hade hon och maken överlåtit gården nr 71 till svärsonen Jonas Winstedt.¹²⁸ Då hade Erik Brandt redan – närmare bestämt den 12 november 1757 – fått avsked från burskap och hantverk, och han uppgavs vara gammal och utfattig.¹²⁹ Efter hustruns död bodde han kvar i gården, till en början omhändertagen av dottern Katarina.¹³⁰ Den 28 januari 1767 hittades hans kropp ihjälfrusen på marken mellan Såghuset och Laholm, varefter den begravdes i staden den 2 februari.¹³¹

121 Hallands läns landskontors arkiv t o m ca 1905 EI:268, s. 1039 [AD bildid: v98699a.b5270.s1039]; Laholms stad 13-LAS-2, karta över staden Laholm år 1799 av Anton Andersson Brandberg.

122 Laholms stadsförsamlings kyrkoarkiv CI:3, s. 337 [RA bildid: Coo10996_00184; AD bildid: v92885.b174.s337].

123 Laholms stadsförsamlings kyrkoarkiv CI:1, s. 50 [RA bildid: Coo10994_00035; AD bildid: v92882a.b300.s51].

124 Laholms stadsförsamlings kyrkoarkiv CI:2, s. 32 [RA bildid: Coo10995_00024; AD bildid: v92884.b20.s33].

125 Laholms stadsförsamlings kyrkoarkiv CI:1, s. 40 [RA bildid: Coo10994_00030; AD bildid: v92882a.b250.s41].

126 Hallands läns landskontors arkiv t o m ca 1905 EIII:9, s. 2098 [AD bildid: v98536a.b690.s2099]; Laholms stadsarkiv: Rådhusrättens och Magistratens arkiv FIIa:2, s. 769–782 [RA bildid: Co109124_00440; AD bildid: v96777.b398.s769].

127 Laholms stadsförsamlings kyrkoarkiv CI:3, s. 310 [RA bildid: Coo10996_00170; AD bildid: v92885.b161.s311].

128 Hallands läns landskontors arkiv t o m ca 1905 EIII:30, s. 217 [AD bildid: v98557a.b1140.s217].

129 Hallands läns landskontors arkiv t o m ca 1905 EIII:29, s. 641 [AD bildid: v98556a.b3260.s641].

130 Hallands läns landskontors arkiv t o m ca 1905 EIII:30, s. 217 [AD bildid: v98557a.b1140.s217].

131 Laholms stadsförsamlings kyrkoarkiv CI:3, s. 338 [RA bildid: Coo10996_00185; AD bildid: v92885.b175.s339].

Kronobefallningsmannen Jean Erik Runells barn

Det är osäkert om Jean Erik Runell och Metta Winberg fick sex eller sju barn tillsammans. Det första – en *dotter* utan angivet namn i födelseboken – föddes i Laholm den 4 september 1720 och döptes den 6 september.¹³² En icke namngiven *son* till paret avled den 13 december 1724 i Laholm.¹³³ Eftersom det ena barnet endast återfunnits bland notiserna om födda och det andra uteslutande bland dödsnotiserna är det möjligt att det rör sig om ett och samma barn – på ettdera stället med fel kön angivet.

Nästa barn, *Konrad*, föddes den 29 december 1723 i Laholm, varefter han blev döpt den 1 januari följande år.¹³⁴ Han skrevs in som student vid Lunds universitet den 23 februari 1741.¹³⁵ Efter filosofie kandidatexamen avlade han den 9 oktober 1750 prästexamen vid Göteborgs domkapitel.¹³⁶ Samma år prästvigdes han till adjunkt i Eldsberga socken i Tönnersjö härad i Halland. 1754 avlade han filosofie magisterexamen och 1766 pastorsexamen. Då var han sedan 1760 komminister i Solberga socken i Inlands Nordre härad i Bohuslän, en tjänst han behöll livet ut. Detta trots kyrkoherdeförslag till socknarna »Näsinge 1767, Ödsmål 1767, Laholm 1773, Myckleby 1776, Kungälv 1777, Örby 1780, Kungälv 1784, Rommele 1788« – alla belägna i Bohuslän, Halland och Västergötland.¹³⁷ De uppgifter om honom som förekommer i kyrkohistorikern Carl Wilhelm Skarstedts herdaminne för Göteborgs stift från 1885, vilka upprepas i senare verk om stiftets präster,¹³⁸ är följande:

»Accuseras 1748 i Lund af Sv. Erynander at hafva på inhonest sätt i kyrkian sistl. söndag tilvitat denne; förlikning gjordes genom Inspector, mot hvilken dock R. visade sig ej sådan honom anstod. Af-sade sig då notariesyslan, bad om ursäkt, därest han förnärmat någon, och erhöill det. J. Rosén valdes til notarius i stället, men frånsade sig det med afseende på de förtretligheter, Runell haft. Runell hade academisk condition. Orerade fl. gånger i nationen och 3. gången de Verno tempore. Dedicerar 1750 til G. Wallin, J. D. Cedercrantz, Herl. Dahlberg, Carl Hummel och fadren; gratuleras af brodern Hans

¹³² Laholms stadsförsamlings kyrkoarkiv CI:1, s. 231 [RA bildid: Coo10994_00131; AD bildid: v92882a.b1200.s231].

¹³³ Laholms stadsförsamlings kyrkoarkiv CI:2, s. 17 [RA bildid: Coo10995_00016; AD bildid: v92884.b12.s17].

¹³⁴ Laholms stadsförsamlings kyrkoarkiv CI:2, s. 9 [RA bildid: Coo10995_00012; AD bildid: v92884.b8.s9].

¹³⁵ Album Academiae Carolinae. Lunds universitets matrikel 1732–1830 (1979, s. 48).

¹³⁶ GLA, Göteborgs domkapitels arkiv A1A:12, 1750 års protokoll, s. 234f [RA bildid: Coo74014_00471].

¹³⁷ Jarlert, Sjögren & Johansson (2010–, band 3, s. 363).

¹³⁸ Skarstedt (1943–1948, s. 480); Jarlert, Sjögren & Johansson (2010–, band 3, s. 363f).

Christian R. dat. Laholm; och 52 Consistorialibus Gb. samt consulu i Tripoli Joh. Winberg, avunculo. Enligt lector Grimberg hade han ”prof af grundelig lärdom vid academien och i pastoralexamen”. Sökte gång på gång pastorater, och i Örby hade han pluralitet 1780. Träffad af eldsvåda, ber han Stiftet om hjälp 1767; men var ”en rik karl”, enl. Wallenstråle (1777). Skrifver 71, då han sökte Okome, prisande Consist:m för ”deras hjertliga ömhet och omvårdnad om de prestmän, som redeligen och troget tjenat samt lemnat sin mästa och bästa lefnadstid åt intet annat än möda och arbete, sorg och tårar i det dyra ämbetet”. Och 84, sökande Kongelf: ”Då jag således i tårar betraktar mitt och de minas framdeles öde och andras på ålderdomen goda dagar, som ej mera än jag” etc. Ålderdomssvag hade han 1798 vållat flera messfall.¹³⁹

Under hela sin tid i Solberga var Konrad Runell bosatt på komministerbostället Tolleröd Norrgård i socknen.¹⁴⁰ Det var denna gård som drabbades av den brand som nämns av Skarstedt. Vådelden bröt ut den 22 april 1767, då Konrad själv var i kyrkan för att förrätta gudstjänst och hans hustru hade rest iväg för att besöka sin mor i Kungälv. Trots att tjänstefolket, som varit där när branden bröt ut, i efterhand tillfrågades om orsaken kunde de inte ge något svar. Efter olyckan företogs en värdering, då de avbrända husens skick meddelades av de närmaste grannarna och kostnaden för uppförandet av nya byggnader beräknades.¹⁴¹

Det var på Tolleröd Norrgård Konrad Runell avled den 13 maj 1802, varefter han begravdes den 28 i samma månad. I notisen i dödboken berättas om hans sista tid i livet. Han »Predikade andre Söndagen efter Påsk [den 2 maj] år 1802 vid Solberga och Jörlanda, förrättade Her Nattvardsgång, begrof Lig Döpte barn Fick andetäppa den 11 Majj, gick uppe emillan åt, lade sig den 13 Majj at Säfva och dog stilla i Sömn». ¹⁴²

År 1760 eller i slutet av året dessförinnan ingick Konrad Runell äktenskap med *Jeanna Palmborg*, dotter till regementssekreteraren Peter Palmborg och Katarina Charlotta Trälod. Vigseln skedde förmodligen i Ytterby socken i Inlands Södra härad i Bohuslän, där bruden bodde, men vars ministerialböcker inte är bevarade för de här åren.¹⁴³ Jeanna Palmborg var född 1732

¹³⁹ Skarstedt (1885, s. 752).

¹⁴⁰ Mantalslängder 1642–1820, Göteborgs och Bohus län vol. 64, s. 543 [RA bildid: A0005788_00293; AD bildid: v224226.b2800.s543]; GLA, Göteborgs och Bohus länsstyrelse. Landskontorets arkiv –1890 EIIA:39, fol. 302r [AD bildid: v169818.b315.s302].

¹⁴¹ GLA, Inlands Nordre häradsrätts arkiv FII:1, s. 165–171 [RA bildid: C0108258_00088; AD bildid: v65589.b86.s165].

¹⁴² GLA, Solberga (O-län) kyrkoarkiv C:4, s. 311–312 [RA bildid: C0042197_00166; AD bildid: v989.b161.s311].

¹⁴³ Mantalslängder 1642–1820, Göteborgs och Bohus län vol. 64, s. 503 [RA bildid: A0005788_00272; AD bildid: v224226.b2600.s503], vol. 65, s. 510 [RA bildid: A0005789_00280; AD bildid: v224226.b2600.s510].

enligt åldersuppgiften i dödboken, och möjligen var födelseorten Nedre Guddeby i Ytterby socken, där föräldrarna var bosatta; födelseboken har inte bevarats.¹⁴⁴ Den 7 maj 1796 gick hon ur tiden i Tolleröd, enligt uppgift på grund av moderpassion, och begravningen ägde rum den 25 maj.¹⁴⁵

Konrad Runells yngre syster *Maria*, född i Laholm den 21 februari 1726 och döpt den 24 i samma månad, uppnådde också vuxen ålder.¹⁴⁶ Den 23 maj 1760 gifte hon sig i Laholm med *Per Olof Cervin*, son till inspektorn vid Lunds hospital Kasper Cervin och Elisabet Katarina Nordsten.¹⁴⁷ Han var född den 20 mars 1729 och hade blivit borgmästare i Laholm den 8 augusti 1758.¹⁴⁸ Redan vid jul samma år som äktenskapet ingicks lämnade dock maken utan förvarning Stockholm, där han hade deltagit vid riksdagen som representant för städerna Laholm och Ängelholm. Han hade drabbats av ekonomiska bekymmer och rymde därför utomlands. I maj 1761 skrev han ett brev till hustrun från London, vari han meddelade att han tänkte bege sig till Hamburgtrakten och vidare ut i världen. Därefter hördes han inte av mer och rådhusrätten i Laholm lät Maria Runell skiljas från sin försvunne make den 3 juni 1772.¹⁴⁹

I samband med äktenskapet flyttade Per Olof Cervin och Maria Runell till gård nr 57 i Laholm.¹⁵⁰ Det var alltså samma gård som Maria nyligen hade lämnat tillsammans med sin familj för att i stället bo på gård nr 15. Vistelsen där blev dock inte långvarig; efter makens avvikande återvände hon till faderns gård.¹⁵¹ Denna kom hon sedermera att överta omkring 1768.¹⁵² Hon avled den 17 april 1802 och var då bosatt på gård nr 30 vid nuvarande

AD bildid: v224227.b2680.s511]; GLA, Inlands Södra häradsrätts arkiv FII:2, s. 363 [RA bildid: C0108245_00195; AD bildid: v65618.b186.s363].

144 Solberga (O-län) kyrkoarkiv C:4, s. 294 [RA bildid: C0042197_00158; AD bildid: v989.b153.s295]; Mantalslängder 1642–1820, Göteborgs och Bohus län vol. 52, fol. 907v [RA bildid: A0005776_00056; AD bildid: v224214.b670.s908].

145 Solberga (O-län) kyrkoarkiv C:4, s. 294 [RA bildid: C0042197_00158; AD bildid: v989.b153.s295].

146 Laholms stadsförsamlings kyrkoarkiv CI:2, s. 35 [RA bildid: C0010995_00025; AD bildid: v92884.b21.s35].

147 Laholms stadsförsamlings kyrkoarkiv CI:3, s. 236 [RA bildid: C0010996_00129; AD bildid: v92885.b124.s237]; Justitiekollegium F1A:185, fol. 84r [RA bildid: C0107666_00134; AD bildid: v222736.b1300.s84]; Sjöström (1907, s. 107).

148 Sjöström (1907, s. 161).

149 Arne Ejwertz (1992); Millqvist (1911, s. 164, 248). I Ejwertz artikel påstås felaktigt att Maria Runell endast var 15 år när hon gifte sig.

150 Hallands läns landskontors arkiv t o m ca 1905 EIII:32, s. 792f, 801 [AD bildid: v98559a.b4020.s793].

151 Hallands läns landskontors arkiv t o m ca 1905 EIII:33, s. 809, 817 [AD bildid: v98560a.b4100.s809].

152 Hallands läns landskontors arkiv t o m ca 1905 EIII:39, s. 1004 [AD bildid: v98566b.b5120.s1005].

Ryssgatan i Laholm.¹⁵³ Vid den bouppteckning som förrättades den 24 april förmodades att hennes bror Konrad var död, trots att han i själva verket avled först månaden därpå. Förutom honom hade borgmästarinnan inga kända arvingar.¹⁵⁴ Det enda barnet, sonen Kasper, hade dött av »okiänd siuka« endast fem veckor gammal den 2 mars 1761.¹⁵⁵ Maria Runell hade därför testamenterat all kvarlåtenskap till handskmakaränkan Elsa Katarina Brandt (född Lundell), som varit gift med hennes kusin Mikael Brandt.¹⁵⁶

Det femte – eller fjärde – barnet i ordningen var *Mikael*. Han föddes i Laholm den 23 oktober 1728 och döptes den 26 i samma månad.¹⁵⁷ Knappt ett år gammal avled han i staden den 17 augusti 1729.¹⁵⁸ *Hans Christian* var nästa barn, som föddes i Laholm den 30 oktober 1731 och döptes den 2 november.¹⁵⁹ Av mantalslängderna framgår att han åtminstone från 1746 stod »under information«, och från och med året därefter omnämns han som skrivare.¹⁶⁰ Enligt Kammarkollegiets brev daterat den 6 oktober 1755 förordnades han till medhjälpare åt fadern. Jean Erik Runell hade själv anhängit om detta »i anseende til dess tiltagande Ålder«.¹⁶¹ Den 4 september 1761 fick Hans Christian fullmakt som vice kronobefallningsman i Laholms fögderi.¹⁶² Samma syssla innehade han till sin död i lungsot, som inträffade i Laholm redan den 4 mars 1763, varefter han begravdes den 16 i samma månad.¹⁶³

Sista barnet i syskonskaran var *Ingrid Petronella*, som föddes i Laholm

153 Laholms stadsarkiv: Rådhusrättens och Magistratens arkiv FIIa:8, s. 157, 165 [RA bildid: C0109130_00089; AD bildid: v156773.b810.s157]; Hallands läns landskontors arkiv t o m ca 1905 EIII:86, fol. 3v [AD bildid: v98613a.b90.s4]; Laholms stad 13-LAS-2, karta över staden Laholm år 1799 av Anton Andersson Brandberg.

154 Laholms stadsarkiv: Rådhusrättens och Magistratens arkiv FIIa:8, s. 157 [RA bildid: C0109130_00089; AD bildid: v156773.b810.s157].

155 Laholms stadsförsamlings kyrkoarkiv CI:3, s. 318 [RA bildid: C0010996_00174; AD bildid: v92885.b165.s319].

156 Laholms stadsarkiv: Rådhusrättens och Magistratens arkiv FIIa:8, s. 157 [RA bildid: C0109130_00089; AD bildid: v156773.b810.s157]; LLA, Strövelstorps kyrkoarkiv CI:3, s. 142 [RA bildid: C0062105_00085; AD bildid: v101343a.b790.s143].

157 Laholms stadsförsamlings kyrkoarkiv CI:2, s. 66 [RA bildid: C0010995_00041; AD bildid: v92884.b37.s67].

158 Laholms stadsförsamlings kyrkoarkiv CI:2, s. 73 [RA bildid: C0010995_00045; AD bildid: v92884.b40.s73].

159 Laholms stadsförsamlings kyrkoarkiv CI:2, s. 98 [RA bildid: C0010995_00064; AD bildid: v92884.b53.s99].

160 Hallands läns landskontors arkiv t o m ca 1905 EIII:18, s. 166 [AD bildid: v98545a.b890.s167], EIII:19, s. 491 [AD bildid: v98546b.b2500.s491].

161 Hallands läns landskontors arkiv t o m ca 1905 DIH:14, 1755 nr 6.

162 Hallands läns landskanslis arkiv t o m ca 1900 BIa:34, s. 31 [AD bildid: v443199.b190.s31]; Hallands läns landskontors arkiv t o m ca 1905 EIII:33, s. 809 [AD bildid: v98560a.b4100.s809].

163 Laholms stadsförsamlings kyrkoarkiv CI:3, s. 326 [RA bildid: C0010996_00179; AD bildid: v92885.b169.s327].

den 20 mars 1735 och döptes den 22 i samma månad.¹⁶⁴ Hennes bortgång, som enligt dödboken föregicks av »tärande siukdom«, inträffade den 11 april 1771 i Laholm; begravningen ägde rum den 17 april.¹⁶⁵ I kyrkobokens notis kallas hon felaktigt Anna Petronella, men att detta endast är en felskrivning framgår av att samma dödsuppgift – dock med fel månad angiven – står intill Ingrid Petronellas namn i mantalslängden. Av samma källa framgår också att hon ännu bodde hemma, det vill säga på gård nr 15 som numera innehades av systern Maria.¹⁶⁶

Avslutning

Släkten Runell – Erik Palmskiölds ofrälse agnatiska ättlingar – har enligt min granskning sällan behandlats i den genealogiska litteraturen. Här och där finns strödda upplysningar om enskilda medlemmar av släkten, men en samlad framställning erbjuds inte i något modernt tryckt verk. Fylliga uppgifter finns i de otryckta riddarhusgenealogierna och i Josef Thuns biografi över Erik Palmskiöld, men dessa går inte längre fram i tiden än – på sin höjd – till stamfaderns barnbarn. Min förhoppning är att den här sammanställningen har rätt bot på denna lucka och erbjudit nya ingångar till fortsatt forskning om ämbetsmannasläkten Runell i 1600- och 1700-talens Sverige.

Trots att källorna som synes erbjuder rikligt med information om släktens öden återstår många luckor och obesvarade frågor. I beskrivningen av flera släktmedlemmars liv och karriärer finns stora tidsmässiga glapp. Gällande vissa personer är kunskapsluckorna större än för andra. Till exempel är det okänt vad som blev av tullkontrollören Mikael Runells dotter Elisabet, som föddes 1669 och enligt en uppgift i broderns bouppteckning levde i Västergötland ännu 1709. Likaså är det höljt i dunkel vart Per Olof Cervin – omkring 1760 borgmästare i Laholm och gift med Maria Runell – slutligen tog vägen när han hade flytt landet.

Avslutningsvis vill jag nämna de personer som tagit del av artikelmanuset i olika stadier och varit till stor hjälp under skrivandets gång: Mimmi Nihlén (Eslöv), Jes Wienberg (Lunds universitet) och Bodil Petersson (Linnéuniversitetet i Kalmar). Ett varmt tack till er.

¹⁶⁴ Laholms stadsförsamlings kyrkoarkiv CI:2, s. 140 [RA bildid: C0010995_00087; AD bildid: v92884.b74.s141].

¹⁶⁵ Laholms stadsförsamlings kyrkoarkiv CI:3, s. 350 [RA bildid: C0010996_00191; AD bildid: v92885.b181.s351].

¹⁶⁶ Hallands läns landskontors arkiv t o m ca 1905 EIII:42, s. 600 [AD bildid: v98569a.b3040.s601].

Erik Larsson Runell, adlad Palmskiöld

Arkivarie

1608–1686

g. (1) m. Elisabet Mikaelsdotter Ernst 1613–1658

Margareta Runell 1636–1662 g.m. Erik Eriksson Enebom Bokhållare	Lars Runell Kanslist 1638–1663	Mikael Runell Tullkontrollör 1640–1674 g. (1) m. Lunetta Mikaelsdotter, 1636–1667 g. (2) m. Elisabet Hansdotter, levde 1676
(1) Erik Runell Urmakare 1664–1709	(1) Mikael Runell Häradsskrivare 1666–1716 g. m. Inger Pernilla Hansdotter Holm d. 1733	(2) Elisabet Runell f. 1669, d. tidigast 1709 (2) Magdalena Runell f. ca. 1671, d. 1754 g.m. Johan Bornander Kyrkoherde 1646–1719
Jean Erik Runell Kronobefallningsman f. 1695/1697, d. 1771 g.m. Metta Winberg 1698–1753	Lunetta Kristina Runell 1700–1766	Magdalena Runell 1703–1758 g.m. Erik Brandt Handsmakare 1701–1767
Konrad Runell Komminister 1723–1802 g.m. Jeanna Palmborg f. ca. 1732. d. 1796	Maria Runell 1726–1802 g.m. Per Olof Cervin Borgmästare f. 1729, försvann utrikes 1761	Hans Christian Runell Vice kronobefallningsman 1731–1763 Ingrid Petronella Runell 1735–1771

Tabell 1. Erik Larsson Runells ättlingar i äktenskapet med Elisabet Mikaelsdotter Ernst. Endast personer som nått vuxen ålder medtagna.

Käll- och litteraturförteckning

Källor

[GLA =] Landsarkivet i Göteborg

Göteborgs domkapitels arkiv (SE/GLA/12486)

A1A:12 Protokoll, huvudserie 1746–1750

Göteborgs och Bohus läns länsstyrelse. Landskontorets arkiv –1890 (SE/GLA/12516)

EIIIa:39 Mantalslängder 1802

Inlands Nordre häradsrätts arkiv (SE/GLA/11071)

FII:1 Bouppteckningar 1764–1793

Inlands Södre häradsrätts arkiv (SE/GLA/11073)

FII:2 Bouppteckningar 1743–1756

Skaraborgs läns landskontor < 1900 (SE/GLA/12599)

EIIIa:27 Mantalslängder 1672–1755 1861 1720

Slättängs häradsrätts arkiv (SE/GLA/11044)

FII:1 Bouppteckningar 1749–1754

Solberga (O-län) kyrkoarkiv (SE/GLA/13493)

C:4 Födelse- och dopböcker 1787–1804

Yllestads kyrkoarkiv (SE/GLA/13651)

CI:1 Födelse- och dopböcker 1694–1721

CI:2 Födelse- och dopböcker 1721–1769

[KrA =] Krigsarkivet

Sverige, stads- och fästningsplaner (SE/KrA/0424)

Malmö

Vol. 390

[LLA =] Landsarkivet i Lund

Hallands läns landskanslis arkiv t o m ca 1900 (SE/LLA/10887–1)

Bla:34 Diarier över ankomna brev 1761

DIId:2 Skrivelser från kammarkollegium 1750–1789

Hallands läns landskontors arkiv t o m ca 1905 (SE/LLA/10889–1)

DIIf:5 Skrivelser från kammarkollegium 1692–1695

DIIf:9 Skrivelser från kammarkollegium 1712–1719

DIIf:14 Skrivelser från kammarkollegium 1749–1756

DIIfa:1 Skrivelser från kronobetjäningen (befallningsmän, häradsskrivare, länsmän m.fl.) i Laholms fögderi 1702–1706

DIIfa:2 Skrivelser från kronobetjäningen (befallningsmän, häradsskrivare, länsmän m.fl.) i Laholms fögderi 1707–1708

DIIfa:3 Skrivelser från kronobetjäningen (befallningsmän, häradsskrivare, länsmän m.fl.) i Laholms fögderi 1709–1739

DIIfa:4 Skrivelser från kronobetjäningen (befallningsmän, häradsskrivare, länsmän m.fl.) i Laholms fögderi 1741–1745

DIIfa:5 Skrivelser från kronobetjäningen (befallningsmän, häradsskrivare, länsmän m.fl.) i Laholms fögderi 1746–1751

DIIfa:6 Skrivelser från kronobetjäningen (befallningsmän, häradsskrivare, länsmän m.fl.) i Laholms fögderi 1752–1759

DIIfa:7 Skrivelser från kronobetjäningen (befallningsmän, häradsskrivare, länsmän m.fl.) i Laholms fögderi 1760–1770

El:93 Landsböcker med verifikationer 1710
El:116 Landsböcker med verifikationer 1717
El:169 Landsböcker med verifikationer 1734
El:268 Landsböcker med verifikationer 1767
EIII:2 Mantalslängder 1694
EIII:9 Mantalslängder 1727
EIII:18 Mantalslängder 1747
EIII:19 Mantalslängder 1748
EIII:27 Mantalslängder 1756
EIII:29 Mantalslängder 1758
EIII:30 Mantalslängder 1759
EIII:31 Mantalslängder 1760
EIII:32 Mantalslängder 1761
EIII:33 Mantalslängder 1762
EIII:39 Mantalslängder 1769
EIII:40 Mantalslängder 1770
EIII:41 Mantalslängder 1771
EIII:42 Mantalslängder 1772

Laholms stadsarkiv: Rådhusrättens och Magistratens arkiv (SE/LLA/10153)

A1a:3 Domböcker 1696–1709
Fla:1 Rådhusrättens och magistratens inneliggande handlingar 1634–1699
Fla:2 Rådhusrättens och magistratens inneliggande handlingar 1700–1725
Fla:3 Rådhusrättens och magistratens inneliggande handlingar 1726–1727
FIIa:2 Bouppteckningar och arvskiten 1693–1727
FIIa:3 Bouppteckningar och arvskiten 1729–1747
FIIa:4 Bouppteckningar och arvskiten 1748–1757
FIIa:6 Bouppteckningar och arvskiten 1769–1779
FIIa:8 Bouppteckningar och arvskiten 1801–1810

Laholms stadsförsamlings kyrkoarkiv (SE/LLA/13237)

CI:1 Födelse- och dopböcker 1697–1722
CI:2 Födelse- och dopböcker 1723–1751
CI:3 Födelse- och dopböcker 1751–1775
L1a:2 Räkenskaper för kyrka 1693–1718

Strövelstorps kyrkoarkiv (SE/LLA/13377)

CI:3 Födelse- och dopböcker 1757–1805

[LM Halland =] Lantmäterimyndigheten i Hallands län, Halmstad

Laholms stad

13-LAS-2

[MSA =] Malmö stadsarkiv

Malmö S:t Petri kyrkoarkiv (SE/MSA/00619)

FI:1 Död- och begravningsböcker. Huvudserien 1698–1728

Rådhusrätten i Malmö 1 (SE/MSA/00811)

F2A:34 Bouppteckningar 1702–1709

[RA =] Riksarkivet

Genealogica (SE/RA/750001)

Vol. 141

Mantalslängder 1642–1820 (SE/RA/55203)

Göteborgs och Bohus län 52 1733

Göteborgs och Bohus län 64 1760
Göteborgs och Bohus län 65 1761
Malmöhus län 36 1708
Malmöhus län 37 1709:1
Riksarkivets ämnessamlingar. Personhistoria (SE/RA/756)
Biographica (SE/RA/756/756.1)
P 6, R 34
Riksregistraturet (SE/RA/1112.1)
B:404 Riksregistraturet 1673
Svea Hovrätt. Advokatfiskalens arkiv (SE/RA/420422/02)
EXLe:3154 Häradsrätters renoverade domböcker 1673–1678

[RHA =] **Riddarhusets arkiv**

N. W. Marcks von Würtemberg. Konzeptgenealogier
Döda ätter
5 Mackenzie-von Porten
Palmschölds genealogiska samlingar
3 L–R
von Schantz genealogier
2 G–P
Åkersteins genealogier
9 introducerade ätter M–P

[SSA =] **Stockholms stadsarkiv**

Jakob och Johannes kyrkoarkiv (SE/SSA/0008)
Cla:3 Födelse- och dopböcker 1662–1669
[Justitiekollegium =] Justitiekollegium 1637–1856, Förmyndarkammaren 1667–1924,
Rådhusrättens 1:a avdelning 1850–1924 (SE/SSA/0145A)
F1A:8 Bouppteckningar 1667
F1A:185 Bouppteckningar 1761
Storkyrkoförsamlingens kyrkoarkiv (SE/SSA/0016)
Cla1:2 Födelse- och dopböcker, huvudserie 1623–1639
Cla1:3 Födelse- och dopböcker, huvudserie 1641–1662
EII:1 Vigselsböcker 1609–1712
Lla1:11 Kyrkoräkenskaper, äldre serie 1643–1644
Lla1:12 Kyrkoräkenskaper, äldre serie 1645
Lla1:16 Kyrkoräkenskaper, äldre serie 1650
Lla1:19 Kyrkoräkenskaper, äldre serie 1653
Lla1:24 Kyrkoräkenskaper, äldre serie 1658
Lla1:32 Kyrkoräkenskaper, äldre serie 1667

Litteratur

Album Academiae Carolinae. Lunds universitets matrikel 1732–1830, (1979), utgiven av B. Edlund, Lund. LIBRIS-ID: 7270728. ISBN: 9140046990.
Album Academicum der Universität Dorpat (Tartu) 1632–1710, (1984), Publicationes Bibliothecae Universitatis Litterarum Tartuenssis 5, utgiven av A. Tering, Tallinn. LIBRIS-ID: 434211.
Anrep, G., (1858–1864), *Svenska adelns ättar-taflor*, Stockholm. LIBRIS-ID: 482519.

- Axel-Nilsson, G., (1950), *Dekorativ stenhuggarkonst i yngre vasastil*, Monografier utgivna av Stockholms kommunalförvaltning 9, Stockholm. LIBRIS-ID: 633610.
- Bergh, S., (1916), *Svenska Riksarkivet 1618–1837*, Meddelanden från Svenska Riksarkivet, ny följd 2:5, Stockholm. LIBRIS-ID: 7227.
- Cronberg, O., (1998), »Palmskiöldska samlingen. En ofta förbisedd guldgruva«, *Släktforskarnas årsbok* 1998, s. 147–172. LIBRIS-ID: 2570111.
- Ejwertz, Arne, (1992), »Borgmästare P. O. Cervin glömde rosen i Laholm«, *Glimten. För släkt- och dataintresserade* 1992:2, s. 8f. LIBRIS-ID: 4108867.
- Ejwertz, Axel, (1961–1976), *Laholms historia*, Laholm. LIBRIS-ID: 177744.
- Elgenstierna, G., (1925–1936), *Den introducerade svenska adelns ättartavlor*, Stockholm. LIBRIS-ID: 8576.
- Inrikes tidningar* (1760–1820), Stockholm. LIBRIS-ID: 2509100.
- Jarlert, A., B. O. T. Sjögren & A.-B. Johansson, (2010–), *Göteborgs stifts herdaminne 1620–1999*, Göteborg. LIBRIS-ID: 11895944, 17092024, 19797851 & 19t33f7rzobc5f3p.
- Kleberg, J., (1957), *Kammarkollegium 1634–1718*, Svenska ämbetsverk 6:1, Stockholm. LIBRIS-ID: 8207704.
- Millqvist, V., (1911), *Svenska riksdagens borgarstånd 1719–1866. Personhistoriska anteckningar*, Skrifter utgivna av Personhistoriska samfundet 5, Stockholm. LIBRIS-ID: 8220911.
- Mogensen, L., (red.), (2008), *Det underbara uret i Lund*, Lund. LIBRIS-ID: 10601363. ISBN: 9789185507931.
- Pipping, G., E. Sidenbladh & E. Elfström, (1995), *Urmakare och klockor i Sverige och Finland. Historisk översikt jämte förteckning över personer som verkat inom urmakeri och angränsande hantverk före år 1900*, Stockholm. LIBRIS-ID: 7156416. ISBN: 9119332823.
- Sjöström, C., (1897), *Skånska nationen före afdelningarnes tid (1682–1832). Biografiska och genealogiska anteckningar jemte historik*, Lund. LIBRIS-ID: 9735.
- Sjöström, C., (1907), *Göteborgs nation i Lund 1669–1906. Biografiska och genealogiska anteckningar jemte historik*, Lund. LIBRIS-ID: 440306.
- Skarstedt, C. W., (1885), *Göteborgs stifts herdaminne ur kyrkan och skolan. Efter mestadels otryckta källor sammanfördt*, Lund. LIBRIS-ID: 1798165.
- Skarstedt, C. W., (1943–1948), *Göteborgs stifts herdaminne*, andra upplagan utgiven av K. Norborg under medverkan av S. Öhrvall, Göteborg. LIBRIS-ID: 1427423.
- Svalenius, I., (1991), *Rikskansliet i Sverige 1560–1592*, Skrifter utgivna av Svenska Riksarkivet 7, Stockholm. LIBRIS-ID: 7771028. ISBN: 9188366006.
- Stahre, N.-G., P. A. Fogelström, J. Ferenius & G. Lundqvist, (2005), *Stockholms gatunamn*, Stockholmsmonografier 50, tredje, utökade och reviderade upplagan, bearbetad av S. Nyström, Stockholm. LIBRIS-ID: 10013848. ISBN: 9170311528.
- Stockholms rådhus och råd. Festskrift utgifven till minne af nya rådhusets invigning hösten 1915*, (1915–1918), Stockholm. LIBRIS-ID: 424207.
- [SBL =], B. Boëthius, B. Hildebrand & G. Nilzén (red.), (1918–), *Svenskt biografiskt lexikon*, Stockholm. LIBRIS-ID: 8200870.
- Thun, J., (1708), *Imago politici christiani in vita nobilis & generosi viri, dn. Erici Palmskiöldii, s. r. m.^{ris} in archivo regni quondam secretarii fidelissimi, qui sexto & quinquagesimo muneris publici, trigesimo quinto secretariatus regii, septuagesimo verò octavo ætatis anno, ex hac mortalitate ad cœlestem patriam d. 4. junii, MDC XXCVI migravit, expressa; in qua non pauca ad historiam archivi regii, nonnulla etiam ad rem literariam suecicam pertinentia, cognitu fortas-*

sis non indigna nec injucunda ex occasione inspersa: à Josepho Thun, in gymnas. strengh. s. theol. lect. prim. ut & p. & p. sællöensi, Stockholm. LIBRIS-ID: 8230855.

Warholm, J. W., (1871–1874), *Skara stifts herdaminne*, Mariestad. LIBRIS-ID: 1763006.

Wrangel, F. U., (1894–1897), *S:t Nikolai kyrkas i Stockholm vigselbok*, Handlingar utgifna genom Svenska autograf sällskapet 1, Stockholm. LIBRIS-ID: 8214979.

Wählin, T., (1923), *Horologium mirabile lundense. Det astronomiska uret i Lunds domkyrka*, Lund. LIBRIS-ID: 1484680.

Zetterquist, H., (2011), *Släktvapen och epitafier i S:ta Ragnhilds kyrka, Södertälje*, andra, över-
sedda upplagan, Strängnäs. LIBRIS-ID: 13517604.